

Motion

1981/82:2562

Arne Andersson i Ljung m. fl.

Reglering av priserna på jordbruksprodukter, m. m. (prop. 1981/82:209)

I proposition 1981/82:209 läggs fram förslag om prisreglering på jordbruksprodukter m. m. för tiden 1 juli 1982-30 juni 1984. Propositionen läggs fram på grundval av förslag som lämnats av statens jordbruksnämnd. Förslagen bygger på överenskommelse emellan lantbrukarnas förhandlingsdelegation och konsumentdelegationen.

Vid överläggningarna har jordbrukets ekonomiska situation, bl. a. som en följd av det höga kostnadsläget och produktionsbalansproblemen, beaktats.

Enligt moderata samlingspartiets mening finns ingen anledning att resa några invändningar gentemot jordbruksnämndens förslag till prisreglering av jordbruksprodukter för tiden 1 juli 1982-30 juni 1984.

Oaktat detta finns skäl att ytterligare beakta de produktionsbalansproblem som till en del orsakar de svåra lönsamhetsproblemen i jordbruket.

Målen i jordbrukspolitiken som de formulerades i 1977 års riksdagsbeslut kan endast uppfyllas om relativ balans mellan produktion och konsumtion råder. Ett accepterat undantag är, bl. a. med motiv att bibehålla ungefär nuvarande åkerareal och ett uttalat beredskapsmotiv, produktion av spannmål. För denna gröda har ett gemensamt ansvar för staten och jordbruksnäringen beslutats avseende kostnaderna för sådana kvantiteter som måste avsättas till lägre pris än aktuellt inhemskt inlösenpris.

Utvecklingen de senaste åren har emellertid inneburit att produktionen ökat avsevärt även för animalier. En motsvarande ökning av avsättningsmöjligheterna har inte kunnat åstadkommas. Den nu uppkomna situationen när det gäller produktionen av jordbruksprodukter i ett läge då näringens kostnadsläge är extremt högt innebär mycket svåra påfrestningar för såväl enskilda lantbrukare som för det samlade jordbruket.

Enligt vår mening är det angeläget att vidta åtgärder i syfte att komma till rätta med dessa problem.

Riksdagen beslöt år 1979 om styrning av slaktsvinsproduktionens utbyggnad. Regeringen gav därefter statens jordbruksnämnd i uppdrag att fastställa differentierade pristillägg och besluta om regler som skulle gälla härifrån o. m. den 1 januari 1981. Avsikten var att dämpa produktionsökningen genom att införa en pristrappa med fallande skala. Den således beslutade pristrappan kom att få endast ett steg, nämligen för produktion under respektive över 2 500 slaktsvin per år. Systemet skulle vara i kraft under tiden då pristryckande överskott förelåg. De erfarenheter som nu vunnits under

den tid den differentierade prissättningen varit i kraft visar visserligen en ökning av produktionen men också en dämpning av ökningstakten. Samtidigt har endast ett ringa antal nyinvesteringar skett i större besättningsar.

Således kan man dra den slutsatsen att produktionsökningen sker i medelstora och mindre besättningar och att systemet med differentierad prissättning är ändamålsenligt från produktionsreglerande synpunkt.

Det torde inte råda delade meningar mellan olika grupperingar om värdet av att åstadkomma en bättre produktionsbalans. Vad som skiljer i uppfattning är vilka metoder som bör användas. Den omständigheten att överläggningarna vid årets prisförhandlingar inte ledde fram till något resultat i detta avseende kan knappast vara ett godtagbart skäl för de politiska partierna att inte befatta sig med frågan. Det kan inte heller betraktas som en ursäkt för jordbruksministern att inte ta erforderliga initiativ, exempelvis genom att föreslå att systemet med differentierade pristillägg utbyggs.

Tydligen har diskussionerna mellan de prisförhandlade parterna inte rört andra produktionsanpassningsmetoder än vad som erbjuds genom tillfällig etableringskontroll. Det är känt att centerpartiet anser denna metod överlägsen. Däremot har inte någon gång de närmare formerna för hur etableringskontrollen praktiskt skulle genomföras presenterats. Detta är ett av skälen till att vi anser det redan befintliga pristilläggsystemet värt att utveckla vidare.

Jordbruksnämnden har nu bemyndigats att begränsa det statliga stödet till investeringar inom de pressade produktionsgrenarna. En produktionsbegränsande faktor med denna konstruktion verkar endast på lång sikt och har följaktligen inte större betydelse i ett kortare perspektiv.

Den underlåtenhet som enligt vårt förmenande vidlåder jordbruksministerns proposition i detta avseende är inte acceptabel. Den är anmärkningsvärd mot bakgrunden av att vi ju faktiskt redan har ett system för att bemästra pristryckande överskott sedan den 1 januari 1981. En vidareutveckling med fler trappsteg i den nu fungerande pristilläggstrappan kan mycket väl genomföras. Enligt moderata samlingspartiets mening torde med fördel ett ytterligare trappsteg kunna införas vid en årsproduktion om 1 400 svin som komplement till den redan befintliga prisavtrappningen vid 2 500 svin. Ett uttalande i riksdagen i den riktningen anser vi kunna genomföras utan mera ingående övervägande, då ju förslaget bygger på en vidareutveckling av det redan befintliga systemet inom fläskproduktionen.

Pristryckande överproduktion förekommer också inom mjölk- och äggproduktionen. Att omedelbart överföra det system som finns inom fläskproduktionen till de här nämnda produktionsgrenarna torde möta svårigheter. För den skull behöver inte uteslutas att systemet med viss modifikation skulle kunna anpassas till andra produktionsgrenar. Sådana överväganden torde utan alltför omfattande utredningar kunna göras i

regeringskansliet. Detta bör ges regeringen till känna.

I propositionen tas också upp frågan om en avgift på handelsgödsel. Avgiften skulle utgöra 7 % på försäljningspriserna och beräknas ge en intäkt på ca 110 milj. kr. per år. Medlen skall användas inom jordbruksprisregleringen och därmed komma jordbruket som kollektiv till godo. I den situation som nu råder med icke obetydlig överproduktion och för den skall hårt tryck på regleringskassorna har moderata samlingspartiet inget att invända mot den föreslagna avgiften. Avgiften betalas för inköp av alla handelsgödselmedel, således också de kvantiteter som kommer till användning inom skogsbruket och trädgårdsnäringen.

Vi ställer oss bakom propositionens förslag att avgifter som erlagts inom skogsbruket och trädgårdsnäringen skall återföras till förbrukarna.

Härutöver föreslår jordbruksministern under motivering av administrativa skäl att en återföring av avgiftsmedel skall ske kollektivt. Hur de således kollektivt återförda medlen skall användas anges inte i propositionen. Principen om återföring av medel är inte ny. Således har återföring av bensinskattemedel inom jordbruket, fisket och rennäringen förekommit.

Mot den bakgrund att det är förhållandevis få skogsbrukare som utför skogsgödsling torde en restitution direkt till brukarna vara fullt möjlig. Av samma skäl, nämligen att antalet brukare per år är förhållandevis litet, kan också den principiella synpunkten anföras att den kollektiva fond som uppstår utgör en icke acceptabel omfördelning av medel skogsbrukare emellan.

Med stöd av vad som anförts hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att det system med differentierat pristillägg som finns inom fläskproduktionen utvidgas i enlighet med vad som anförts i motionen,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts beträffande värdet av att ett produktionsdämpande prissystem införs även inom mjölk- och äggproduktionen,
3. att riksdagen beslutar att handelsgödselavgifter erlagda för förbrukning inom skogsbruket och trädgårdsnäringen skall återföras direkt till de enskilda förbrukarna.

Stockholm den 14 maj 1982

L. ARNE ANDERSSON (m)

i Ljung

HANS WACHTMEISTER (m)

SVEN ERIC LORENTZON (m)

INGVAR ERIKSSON (m)

JENS ERIKSSON (m)

ARNE SVENSSON (m)